

Advies

B&W	02-11-2015
Raadscommissie	01-12-2015
Gemeenteraad	16-12-2015

Wijziging verordening gemeentelijke onderscheidingen

De huidige verordening dateert uit 1953 en dient geactualiseerd te worden. de verordening wordt herschreven naar de huidige tijd en voorgesteld wordt om enkele wijzigingen in de verordening op te nemen.

Portefeuillehouder	R. Kruisinga
--------------------	--------------

Doelenboom

Programma	1	Algemeen bestuur, openbare orde & veiligheid
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.4	Representatieve werkzaamheden
Operationeel doel	1.1.4.3	Onderscheidingen faciliteren

Raadsvoorstel

Het college stelt de raad voor te besluiten:

1. Akkoord te gaan met de uitgangspunten als verwoord in deze nota;
2. In te stemmen met de invoering van het jeugdlintje zoals verwoord in de nieuwe verordening;
3. In te stemmen met de uitleg over de toetsingscriteria en de nadere omschrijving daarvan;
4. In te stemmen met de nieuwe verordening gemeentelijke onderscheidingen;
5. In te stemmen met het intrekken van de oude verordening.

Toelichting

Mensen en organisaties kunnen zich onderscheiden door hun grote inzet, prestaties, betrokkenheid of uitstraling. Die mensen of organisaties worden na verloop van tijd soms letterlijk onderscheiden. Zij ontvangen dan een koninklijke of gemeentelijke onderscheiding. Ook in de gemeente Texel worden regelmatig aanvragen gedaan voor onderscheidingen.

Op Texel zijn de afgelopen jaren vele koninklijke onderscheidingen uitgedeeld, regelmatig een erepenning en heel af en toe de titel erburger van Texel.

Onderscheidingen zijn zeer zeker geen vanzelfsprekendheid. Het is belangrijk dat er voor elke vorm van erkenning criteria worden gehanteerd, al was het maar om ongelijke behandeling te voorkomen.

De voorliggende verordening heeft tot doel om het decoratiestelsel van de gemeente Texel aan te passen aan de huidige tijd.

Tevens wordt voorgesteld om het sinds 2009 bestaande “kinderlintje” in iets gewijzigde vorm in het decoratiestelsel van Texel op te nemen.

Consequenties

Financieel	☐ Ja ☒ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja ☒ Nee
Juridisch	☐ Ja ☒ Nee
Beleid	☐ Ja ☒ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja ☒ Nee
Deregulering	☐ Ja ☒ Nee

Regie	☐ Ja ☒ Nee
Structuurvisie	☐ Ja ☒ Nee
Belanghebbenden	☐ Ja ☒ Nee
Ondernemingsraad	☐ Ja ☒ Nee
Communicatie	☒ Ja ☐ Nee
Zaaknummer	656363

Bijlagen

1. Historisch overzicht erepenning.
2. Conceptverordening.

Wijziging verordening gemeentelijke onderscheidingen

Samenvatting

De huidige “verordening op de instelling van de onderscheidingstekenen” dateert uit 1953. De laatste wijziging dateert uit 1995, waarbij het mogelijk is gemaakt om de erepenning ook aan rechtspersonen toe te kennen. In 2008 is er nieuw beleid geformuleerd met betrekking tot de zogenaamde kinderlintjes.

De kinderlintjes of beter gezegd het jeugdlintje heeft een plaats in de verordening gekregen en geldt voor de doelgroep tot 18 jaar.

Er wordt uitleg gegeven over welke nadere toetsingscriteria bij de afweging gebruikt worden en er is een nadere omschrijving gegeven van het toetsingscriterium bij de erepenning.

De verordening is geactualiseerd naar het huidige taalgebruik en er wordt aandacht gegeven aan de procedure die nodig is om tot een gemeentelijke onderscheiding te komen.

Voor het jeugdlintje is het college van B&W de bevoegde instantie en voor de erepenning en de titel ereburger is de gemeenteraad de bevoegde instantie.

Het geheel leidt tot een gedeeltelijk herzien en geheel geactualiseerd gemeentelijk decoratiestelsel.

Aanleiding, voorgeschiedenis & eerdere besluiten

Mensen en organisaties kunnen zich onderscheiden door hun grote inzet, prestaties, betrokkenheid of uitstraling. Die mensen of organisaties worden na verloop van tijd soms letterlijk onderscheiden. Zij ontvangen dan een koninklijke of gemeentelijke onderscheiding. Ook in de gemeente Texel worden regelmatig aanvragen gedaan voor onderscheidingen.

Op Texel zijn de afgelopen jaren vele koninklijke onderscheidingen uitgedeeld, regelmatig een erepenning en heel af en toe de titel ereburger van Texel.

Onderscheidingen zijn zeer zeker geen vanzelfsprekendheid. Het is belangrijk dat er voor elke vorm van erkenning criteria worden gehanteerd, al was het maar om ongelijke behandeling te voorkomen.

De gemeentelijke onderscheidingen zijn gebaseerd op de "Verordening op de instelling van onderscheidingsteken der gemeente Texel" en dateert van 15 juli 1953. In 1995 is in de verordening opgenomen dat het ook mogelijk is om de gemeentelijke erepenning te verlenen aan rechtspersonen.

Vanuit de raad is verzocht om deze verordening te actualiseren.

1. Huidig stelsel en toetsingscriteria

1.1 Gemeentelijke onderscheidingen

Het gemeentelijk decoratiestelsel bestaat naast het stelsel van de koninklijke onderscheidingen. De criteria voor de koninklijke onderscheidingen zijn bij wet en dus landelijk vastgesteld. De gemeente kan geen invloed uitoefenen op deze criteria of op de uiteindelijke toekenning van de onderscheiding.

Criteria voor gemeentelijke onderscheidingen kunnen door de gemeente zelf worden vastgesteld. In 1953 is de "Verordening op de instelling van onderscheidingsteken" vastgesteld. In 1995 is bij de eerste wijziging van deze verordening de mogelijkheid van het toekennen van de erepenning aan rechtspersonen toegevoegd. In 2008 is er beleid gemaakt met betrekking tot het toekennen van kinderlintjes op Texel.

1.1.1 De gemeentelijke erepenning

Volgens de verordening kan de erepenning worden toegekend: *als bewijs van grote waardering en dankbaarheid, zowel aan ingezetenen als niet ingezetenen, aan natuurlijke personen en aan rechtspersonen, wegens zeer bijzondere verdiensten jegens de gemeente of gemeenschap.*

De erepenning is sinds 1953 aan 16 personen uitgereikt.

De erepenning is sinds 1995 aan 7 rechtspersonen uitgereikt, (zie bijlage 1).

Sinds 2008 is de erepenning 7 x uitgereikt, 3 aan rechtspersonen en 4 aan personen.

Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Texel niet vaak en slechts voor heel bijzondere gevallen de gemeentelijke erepenning toekent.

1.1.2 De titel ereburger van Texel

In de verordening staat over het ereburgerschap opgenomen:

Het ereburgerschap kan - als bewijs van hoge waardering en diepe dankbaarheid der gemeente - worden toegekend zowel aan ingezetenen als aan niet ingezetenen der gemeente, wegens zeer uitzonderlijke verdienste jegens de gemeente, de streek, het land of de gehele mensheid.

Als bewijs van de toekenning van het ereburgerschap wordt aan de begiftigde een oorkonde uitgereikt, vermeldende zijn of haar naam, datum en plaats van geboorte, kwaliteit en woonplaats, alsmede de redenen, welke tot toekenning dezer hoge onderscheiding hebben geleid. De uitreiking der oorkonde heeft, indien mogelijk, plaats in een plechtige zitting van de Gemeenteraad. Aan het ereburgerschap zijn geen bepaalde rechten of verplichtingen verbonden.

De titel ereburger van Texel wordt slechts in zeer bijzondere gevallen toegekend en tot heden slechts aan 4 personen te weten:

- De heer Johannes A. van der Vlis (24-04-1900 - 09-06-1986), toegekend in 1964.
- De heer Harry W. Z. de Graaf (23-01-1941), toegekend in 2002.
- De heer Jan H. Wolkers (26-10-1925 - 19-10-2007), toegekend in 2006.
- De heer professor dr. Cornelis (Kees) de Jager (29-04-1921), toegekend in 2006.

- In de praktijk krijgen de ereburgers de erepenning van de gemeente met inscriptie ‘Ereburger van Texel’ met hun naam en een oorkonde.

1.1.3 De kinderlintjes

In 2007, tijdens een commissievergadering, heeft Merel de Vries ingesproken en het idee van kinderlintjes naar voren gebracht. Dit idee is goed ontvangen en ook in een aantal andere gemeenten ging het fenomeen “kinderlintjes” van start.

In 2008 is dit in gemeentelijk beleid verwoord, geldend voor kinderen van 6 t/m 12 jaar.

Om in aanmerking te kunnen komen voor een kinderlintje moet het kind langdurig hulpvaardig zijn of een (eenmalige) bijzondere prestatie hebben verricht die van toegevoegde waarde is voor de samenleving. Ook wordt gekeken in hoeverre de prestatie van het kind een voorbeeldfunctie heeft.

In 2009 is er een jury samengesteld bestaande uit de burgemeester, de ereburgers en Merel de Vries.

In 2009 is er 1 kinderlintje uitgereikt aan Robin van Boven, die langdurig hulpvaardig is geweest voor een ernstig ziek vriendinnetje.

Ondanks het plaatsen van oproepen door de gemeente zijn er sindsdien geen aanvragen voor kinderlintjes meer ingediend. De mogelijkheid tot het voordragen van een kind voor een lintje bestaat formeel nog steeds.

1.1.4 De toetsingscriteria

In de verordening staat een omschrijving van het ereburgerschap en van de erepenning. De verordening geeft aan: dat er sprake van *zeer bijzondere verdiensten jegens de gemeenschap* (bij erepenning) of er sprake is van *zeer uitzonderlijke verdienste jegens de gemeente, streek, het land of de hele mensheid (bij ereburger)*.

In de huidige verordening staat geen uitleg gegeven over welke nadere toetsingscriteria hierbij kunnen worden gebruikt. Enige uitleg over de afwegingen die gemaakt kunnen worden en een nadere uitleg van het toetsingscriterium bij de erepenning is gewenst.

2. Voorstellen tot aanpassing van het beleid

- Gelet op de leeftijd van de verordening (1953) is het gewenst de verordening te actualiseren naar het taalgebruik van tegenwoordig. Ook kan de omschrijving van het artikel van het ereburgerschap en de erepenning meer in deze tijd worden geplaatst zonder dat dit afbreuk doet aan de mate van belangrijkheid van beide onderscheidingen.
- Een nadere uitleg en omschrijving van de toetsingscriteria.
- Aan de procedure van een aanvraag voor een gemeentelijke onderscheiding wordt extra aandacht gegeven; wie vraagt aan en bij wie, wat zijn de vervolgstappen en bij wie ligt de beslissingsbevoegdheid.
- De kinderlintjes krijgen een plaats in de verordening. Voorgesteld wordt om de kinderlintjes jeugdlintjes te gaan noemen en te laten gelden voor een iets bredere doelgroep: tot 18 jaar. Hier kan, ter vereenvoudiging van de procedure, de beslissingsbevoegdheid bij het college van burgemeester en wethouders worden gelegd.
- Het is gewenst om de verordening uit te breiden met de mogelijkheden om in zeer bijzondere gevallen de gemeentelijke onderscheiding te kunnen intrekken en om ten gunste van een beoogd kandidaat af te kunnen wijken van deze verordening (hardheidsclausule).

2.1. Actualiseren van de verordening naar taalgebruik

Voorgesteld wordt om de “Verordening op de instelling van de onderscheidingsteken der gemeente Texel” vanaf heden “Verordening Gemeentelijke Onderscheidingen” te gaan noemen.

Woorden als: dezer, der en jegens zijn in modern Nederlands omgezet. Verder spreken de wijzigingen van de tekst voor zichzelf.

2.1.1 Nadere uitleg en nieuwe omschrijving van de toetsingscriteria

Voor het ereburgerschap staat in de verordening aangegeven dat er sprake dient te zijn van een “ *zeer uitzonderlijke verdienste jegens de gemeente, de streek, het land of de hele mensheid*”.

Voor de erepenning geldt het criterium dat er sprake dient te zijn van “ *zeer bijzondere verdiensten jegens de gemeenschap*”.

Aan de hand van algemene criteria kan de afweging plaatsvinden:

- Uitstraling naar (een deel van) de gemeenschap;
- Mate van vrijwilligheid;

- Intensiteit (mate van tijdbesteding);
- Duur;
- Cumulatie van activiteiten;
- Bijzondere omstandigheden;
- Toegevoegde waarde ten opzichte van eerdere blijken van waardering;
- De gelegenheid.

Elke aanvraag wordt op zijn eigen waarde beoordeeld. De criteria kunnen facultatief gehanteerd worden bij de beoordeling of een persoon in aanmerking komt voor een gemeentelijke onderscheiding.

Duidelijk is dat door de omschrijving in de verordening het ereburgerschap als de meest bijzondere gemeentelijke onderscheiding moet worden beschouwd.

Voorgesteld wordt om de omschrijving bij de erepenning te wijzigen. In plaats van “*zeer bijzondere verdiensten jegens de gemeenschap*” wordt voorgesteld om op te nemen: kan worden toegekend aan personen en rechtspersonen indien zij zich voor de gemeente of plaatselijke gemeenschappen op bijzondere wijze hebben ingespannen of binnen de gemeente op enig maatschappelijk terrein een uitzonderlijke prestatie hebben geleverd. Zie ook de toelichting bij de verordening.

2.1.2 De procedure en de beslissingsbevoegdheid

Iedereen kan een verzoek doen om iemand voor te dragen voor een gemeentelijke onderscheiding, dus ook het gemeentebestuur zelf. De burgemeester adviseert over elke voorstel voor een onderscheiding en houdt op deze wijze overzicht over alle onderscheidingen die zich in de gemeente voordoen (koninklijke en gemeentelijke).

Voor voorstellen betreffende het ereburgerschap en de erepenning blijft de raad beslissingsbevoegd. De burgemeester geeft een gemotiveerd advies over het voorstel en vraagt voorafgaande aan de besluitvorming (in beslotenheid) aan de fractievoorzitters of zij hiermee kunnen instemmen.

2.1.3 Het jeugdlintje

Onderscheidingen worden haast zonder uitzondering toegekend aan personen en instellingen van een zekere leeftijd. Gedecoreerden onder de 40 jaar zijn zeer zeldzaam. De reden hiervoor is dat voor een onderscheiding wordt verwacht dat de persoon of instelling zich “geruime tijd” voor de samenleving heeft ingezet. Voor kinderen of jongeren is een onderscheiding niet snel weggelegd. Dit is vreemd als we een onderscheiding niet alleen zien als een uiting van waardering, maar ook als een stimulans om met het “goede werk” door te gaan.

In veel gemeenten zijn jeugdlintjes al ingevoerd. De achterliggende gedachte is bij alle gemeenten gelijk: kinderen en jongeren stimuleren iets te betekenen voor anderen, ze aansporen zich belangeloos in te zetten voor de maatschappij. Voorbeeldgedrag wordt beloond.

Sommige gemeenten kiezen bewust voor een doelgroep kinderen tot 12 jaar, anderen trekken het breder naar jongeren tot 18 jaar. Voorgesteld wordt om voor Texel te kiezen voor de ruimere doelgroep tot 18 jaar. Er kan voor worden gekozen, zoals veel gemeenten doen, om de jeugdlintjes uit te reiken op dezelfde dag als waarop de uitreiking van de reguliere lintjesregen plaatsvindt (de laatste werkdag voor Koningsdag). Het nadeel is dat de jeugdlintjes hierdoor niet de volle aandacht krijgen. Andere gemeenten (bijvoorbeeld Waalwijk) gebruiken de datum 20 november (dag van de rechten van het kind) daarvoor. Er kan ook voor gekozen worden om het jeugdlintje uit te reiken wanneer het komt, waarbij dan ingespeeld kan worden op de actuele situatie. Voorgesteld wordt om voor Texel voor deze laatste mogelijkheid te kiezen.

De jeugdlintjes worden toegekend door het college van burgemeester en wethouders, op voordracht van de burgemeester.

Aanmelden kan via een vast formulier dat via internet te downloaden is. Het jeugdlintje wordt daarbij meegenomen op de gemeentelijke website bij de andere gemeentelijke onderscheidingen. Iedereen kan het hele jaar door jongeren aanmelden. Bij aanmelding moeten er twee referenties worden opgegeven die de gemeente kan benaderen voor aanvullende informatie.

Gelet op de ervaring van de laatste jaren zal naar verwachting het aantal jeugdlintjes beperkt blijven tot hooguit enkele per jaar. Het jeugdlintje bestaat uit een oorkonde en een passend cadeau voor de betreffende jongere. Kosten die hiervoor gemaakt moeten worden kunnen worden gedekt uit de post Representatie. Zie ook de toelichting bij de verordening.

2.1.4 Intrekken en hardheidsclausule

Het is gewenst om de verordening uit te breiden met de mogelijkheid om in zeer bijzondere gevallen de onderscheiding te kunnen intrekken. Dit kan onder meer het geval zijn bij strafrechtelijke vervolging of onjuist verstrekte gegevens.

In zeer bijzondere gevallen kan ten gunste van de kandidaat worden afgeweken van de verordening.

Probleemstelling

De huidige verordening dateert uit 1953, bestaat uit oud taalgebruik en heeft geen toelichting.

Het is gewenst om de huidige verordening te actualiseren naar deze tijd en ook beleidsmatig nader te bezien.

Mogelijke oplossingen

1. Niets doen en alles zo laten zo als het nu is.
2. Het doen van voorstellen om de verordening te actualiseren en het toetsen van het huidige beleid.

Consequenties van die oplossingen

Niets doen betekent dat de gemeente moet blijven werken met een verouderde verordening.

Het actualiseren en opnieuw toetsen van het beleid betekent een vernieuwd decoratiestelsel voor Texel.

Regieambitie / Organisatieontwikkeling

Dit voorstel draagt niet bij aan de regieambitie of de organisatieontwikkeling.

Structuurvisie 2020

Dit voorstel heeft geen raakvlakken met de Structuurvisie 2020.

Belanghebbenden

Overlegd met dorpscommissie?

☐ Ja

☐ Nee

☒ Niet van toepassing

Er zijn verder geen (externe) belanghebbenden waarmee over dit onderwerp gesproken moet worden.

Communicatie

Communicatie vindt plaats via de wekelijkse bekendmakingen.

Relevante wet- en regelgeving of jurisprudentie

- Artikel 149 Gemeentewet